



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

modo omnia dicantur esse in Deo, & Deus in omnibus, quam disceptationem quasi incidenter suscepimus, quia id videbatur postulare res circa quam noster versabatur sermo, differebamus enim de scientiâ sine sapientia Dei: & cum dicemus Deum scire omnia, quæsitum est vtrum propter cognitionem quam de omnibus habet, dicerentur omnia esse in Deo, an alia ratione hoc diceret scriptura. Huius ergo quæstionis occasio in præmissam nos deduxit disputationem.

Epilogus.

HIC REDIT AD PROPOSITVM, REPETENS SUPERIUS DICTA VT ADDAT ALIA.

D I S T I N C T. XXXVIII. A

Nunc ergo ad propositum reuertentes cœp-
to insistamus. Suprà dictum est, quod præsci-
entia Dei futurorum tantum est, sed omnium,
tam bonorum, quam malorum. Scientiâ, vel sa-
pientiâ nō modo de futuris, sed etiâ de presenti-
bus & futuris: nec tantum de temporalibus, sed
etiâ de æternis, quia seipsum nouit De⁹. Hic oritur
quæstio nō dissimulanda, vtrum sc. il. scientia vel
præscientia sit causa rerū, an res sint causæ scientiæ
vel præscientiæ Dei. Videtur enim præscientia Dei
causa esse eorū quæ ei subsunt, ac necessitatē eue-
niendi eis facere: quia nec aliqua futura fuissent, nisi
Deus ea præscisset, non possunt non euenire, cum
Deus ea præsciuerit. Si autem impossibile est
ea non euenire, quia præscita sunt: videtur ergo
ipsa præscientia, quæ præscita sunt, eis esse causa
eueniendi. Impossibile est autem ea non eueni-
re, cum præscita sint: quia si nō euenirent cū præ-
scita sint, falleretur Dei præscientia. At Dei præsci-
entia falli nō potest. Impossibile est ergo ea nō e-
uenire, cū præscita sint. Sic ergo præscientia causa
eorum esse videtur quæ præscita sunt. Hoc idē & de
scientia dicitur, scilicet quod quia De⁹ aliqua no-
uerit;

*De modis
diuina sciē-
tia vel cog-
nitionis.*

*Quare sciē-
tia vel præ-
scientia vi-
detur causa
rerum.*



Cap. 13. ad
medium.

Eccles. 23.

Cap. 10. ad
medium.

uerit, ideo sint. Cui sententia Aug. attestari videtur in xy. lib. de Trin. dicens: Non ista ex aliquo tempore cognouit Deus, sed futura omnia temporalia, atque in eis etiam quod & quando ab illo petitiuri fuimus, & quos & de quibus rebus vel exauditurus, vel non exauditurus esset, sine initio ante praesciuit. Vniuersas autem creaturas, & spirituales & corporales, non quia sunt ideo nouit: sed ideo sunt quia nouit: non enim nesciuit, quae fuerat creaturus; quia ergo sciuit, creauit; non quia creauit, nec aliter sciuit creata quam creanda; non enim eius sapientiae aliquid accessit ex eis; sed illis existentibus sicut oportebat, & quando oportebat, illa mansit ut erat. vnde in Eccles. Antequam crearentur, omnia nota sunt illi; sic & postquam consummata sunt. Ecce his verbis videtur Aug. innuere scientiam vel praescientiam Dei causam esse eorum quae fiunt cum dicit ideo ea esse, quia Deus nouit. Idem quoque in 6. lib. dicere videtur. Cum, inquit, decedant & succedant tempora, non decedit aliquid vel succedit scientiae Dei, in qua nouit omnia quae fecit per ipsam. Non enim haec quae creata sunt ideo sciuntur a Deo, quia facta sunt, sed potius ideo facta sunt quia immutabiliter ab eo sciuntur. Et haec etiam significare videtur Dei scientiam causam eorum esse quae fiunt, dicens: non ideo Deum ea nouisse quia facta sunt; sed ideo facta, quia nouit ea Deus. Ideoque videtur Dei scientia vel praescientia causa esse eorum quae nouit.

Inconuenientia ostendit quae sequerentur, si diceretur scientia vel praescientia causa omnium rerum quae ei subsunt.

Quod si ita est, est ergo causa omnium malorum, cum omnia mala sciuntur & praesciantur a Deo; quod longe est a veritate. Si enim Dei scientia vel praescientia causa esset malorum, esset utique Deus author malorum; quod penitus falsum est. Non ergo scientia vel praescientia Dei causa est omnium quae fiunt.

Quod

Quod res futurae non sunt causa scientiae vel praescientiae Dei.

C

Neque etiam res futurae causa sunt Dei praescientiae: licet enim non essent futurae, nisi praescirentur, à Deo, non tamē ideo praesciuntur quia futurae sunt.

Si enim hoc esset, tunc eius quod aeternum est, aliquid existeret causa: ab eo alienū, ab eo diversū & ex creaturis dependeret scientia creatoris, & creaturā causa esset increati. Orig. tamē super epistolam ad Rom. ait: Non propterea aliquid erit, quia id scit Deus futurum: sed quia futurum est, ideo scitur à Deo antequam fiat. Hoc videtur praemis- sis verbis August. obviare. Hic enim significari videtur, quod res futurae causa sint praescientiae: ibi vero, quod praescientia causa sit rerum futurarum. *Quid ex praedictis tenendum sit, cum determinatione auctoritatum.*

Orig. ad il-

lud. Nam

quos praesci-

uit. Rom. 8.

In rom. 4.

D

Hanc igitur quae videtur repugnantiam de medio tollere cupientes, dicimus res futuras nullatenus causam esse praescientiae vel scientiae Dei, nec ideo praesciri vel sciri, quia futurae vel factae sunt: ita exponentes quod ait Origenes, quia futurum est, ideo scitur à Deo antequam fiat, id est, quod futurum est scitur à Deo antequam fiat, neque sciretur nisi futurum esset: ut non notetur ibi causa, nisi sine qua non fieret. Ita etiam dicimus scientiam vel praescientiam Dei non esse causam eorum quae fiunt, nisi talē sine qua non fiunt: si tamē scientiam ad notitiam tantū referamus. Si vero nomine scientiae includitur etiā beneplacitū atq; dispositio, tunc recte potest dici causa eorum quae Deo facit. His. n. duobus modis, ut superius praetaxatū est, accipitur cognitio vel scientia Dei, scilicet pro notitia sola, vel pro notitia simul & beneplacito. Hoc modo forte accepit Aug. dicens: ideo sunt quia novit, id est quia scienti placuit, & quia sciens disposuit. Hic sensus ex eo adiuuatur, quia de bonis ibi tantum ait August.

De Trinit.

li. 15. ca. 13.

ad med. um

Augustin.

P 3

scil.

scil. de creaturis & de his quæ De^o facit: quæ omnia
 nouit non solum scientia, sed etiã beneplacito
 dispositione. Sic ergo ibi accipitur Dei cognitio,
 non modo notitiam, sed etiam beneplacitũ Dei
 significet. Mala uero scit Deus & præscit antequam
 fiãt, sed sola notitia, nõ beneplacito, præscit enim
 Deus, & prædicat etiã quæ non est ipse facturũ, si-
 cut præsciuit & prædixit infidelitatem Iudeorum,
 sed non fecit: nec ideo quæ præsciuit, ad peccatũ in-
 fidelitatis eos coegit, nec præscisset vel prædixisset
 eorum mala, nisi essent ea habituri. Vnde Augu-
 stinus super Ioan. Deus, inquit, futurorum præsciuit, per
 Prophetam prædixit infidelitatem Iudeorum, sed
 non fecit: neque præscisset mala eorum, nisi ea
 haberent. Non enim ideo quæquã ad peccadum
 cogit, quia futura hominũ peccata prænouit: illo-
 rum .n. præsciuit peccata, nõ sua. Ideo q; si ea quæ
 ille præsciuit, ipsorum non sunt, non uera ille præ-
 sciuit: sed quia illius præscientia falli nõ potest, si-
 ne dubio nõ alius, sed ipsi peccant quos Deus pec-
 catores esse præsciuit: & ideo si nõ malum sed bo-
 num facere uoluissent, nõ malũ facturi præuide-
 rentur ab eo, qui nouit quid sit quisque facturũ.
 His uerbis aperte ostenditur, si diligenter atten-
 damus, præscientiam Dei non esse causam malo-
 rum quæ præscit: quia non ea præscit tanquam fa-
 cturus, nec tanquam sua, sed illorum qui sunt ea
 facturi uel habituri, præsciuit ergo illa sola noti-
 tia, sed non beneplacito authoritatis. Vnde datur
 intelligi, q; Deus e cõuersõ præscit bona tanquã
 sua, tanquã ea quæ factur^o est: ut illa præsciẽdo si-
 mul fuerit ipsi^o notitia, & authorit. beneplacitum.

Contra hoc quod dictum est præscientiam Dei non posse falli.
oppositio.

Ad hoc autem quod supra dictum est, scil. præ-
 scientiam Dei falli nõ posse, solet à quibusdam ita
 opponi, Deus præsciuit hunc lecturum uel aliquid
 huius-

Aug. tract.
53. ad illud.
Cum autẽ
taia signa.
Ioan. 12. 10.
mo 9.
Et ier. 53.

Oppositio.

huiusmodi: sed potest esse ut iste non legat, ergo potest aliter esse quam Deus presciuit, ergo potest falli Dei prescientia, quod omnino falsum est. Potest equidem non fieri aliquid, & illud tamen presciturum est fieri, non ideo tamen potest falli Dei prescientia: quia si illud non fieret, nec a Deo presciturum esset fieri. Sed adhuc vrgēt quæstionē dicētes: Aut aliter potest fieri quā Deus presciuit, aut non aliter, sed non aliter: ergo necessario cuncta eueniunt, si vero aliter, potest ergo Dei prescientia falli vel mutari. Sed potest aliter fieri, quia potest aliter fieri quam fiat: ita autē fit ut presciturum est: aliter ergo potest fieri quā presciturum est. Ad quod dicim⁹ illā locutionem multiplicem facere intelligentiam, scilicet. Aliter potest fieri quam Deus presciuit, & huiusmodi: ut, Potest non esse quod Deus presciuit: & Impossibile est non esse quod Deus presciuit: & Impossibile est non esse presciturum omnia quæ fiunt, & huiusmodi. Possunt enim hæc coniunctim intelligi, ut cōditio sit implicita, & disiunctim. Si enim ita intelligas: Non potest aliter fieri quā Deus presciuit, id est, non potest utrunq; simul esse, scilicet quod Deus ita presciuerit fieri & aliter fiat, verum intelligis. Si autem per disiunctionem intelligas, ut dicas hoc aliter non posse euenire quam euenit, & quomodo futurum Deus presciuit, falsum est. Hoc enim aliter potest euenire quam euenit, & tamen Deus hoc modo futurum presciuit. Similiter & alia determinatio scilicet impossibile est illud non euenire quod Deus presciuit, vel cum Deus prescierit, si coniunctim intelligas, verum dicis: si disiunctim, falsum. Ita etiam & illud: Impossibile est non esse presciturum omne quod fit, id est non potest esse utrunq; scilicet ut fiat & non sit presciturum, hic sensus verus est. Si vero dicis Deum non potuisse non prescire omne quod fit, falsum est. Potuit enim facere ut non fieret, & ita non esse presciturum.

VTRVM SCIENTIA DEI POSSIT AV-
geri, vel minui, vel aliquo modo mutari: vtrunque
enim videtur posse probari.

D I S T I N C T. XXXIX.

PRæterea quæri solet: Vtrum scientia Dei pos-
sit augeri vel minui, vtrunque enim videtur
posse probari. Quod enim diuina sciētia pos-
sit augeri vel mutari, hoc modo probatur: q̄a po-
test De⁹ scire quod nunquam scit. Est enim aliquis
qui non est lecturus hodie, & tamen potest esse, vt
legat hodie: potest enim hodie legere. Nihil autē
potest fieri, quod non possit à Deo sciri. Potest ergo
Deus scire hunc lecturum hodie: potest ergo al-
iquid scire quod non scit: ergo potest eius sciētia
augeri vel mutari. Eademq; videtur posse minui
est enim aliquis hodie lecturus quem Deus scit le-
cturum. At potest esse, vt nō legat: ergo potest De-
us non scire hunc lecturum: potest ergo non scire
aliquid q̄ scit: ergo potest minui eius sciētia vel mu-
tari. Ad quod dicimus, quia Dei scientia omnino
immutabilis est, nec augeri potest vel minui. Nā
vt ait Aug. in 15. lib. de Trin. Scientia Dei est ipsa
sapētia, & sapiētia est ipsa essētia siue substātia Dei
q̄a in illi⁹ nature simplicitate mirabili, nō est aliud
sapere, & aliud esse, sed quod est sapere, hoc est
esse. Ideoq; nouit omnia verbum, quē nouit pater
sed ei nosse de patre est. sicut esse: nosse enim & esse
ibi vnum est. Et ideo patri sicut esse non est à filio
ita nec nosse. Proinde tanquam seipsum dicens
pater genuit verbum sibi cōæquale per omnia
Non enim seipsum integrē perfectēq; dixisset, si al-
iquid min⁹ aut amplius esset in eius verbo, quam
in se ipso. Hoc est ergo omnino verbū q̄ pater, nec
tamē est pater: q̄a iste fili⁹, ille pater. Sciunt ergo
inuicē pater & fili⁹, sed ille gignendo, iste nascēdo

Cap. 13. ver-
sus finem.

Eodem libro
c. 14. in prin.